

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.26, november 2025

Indledningen er redigeret af Kim Steen Ravn og Steen Tullberg

Tilsyn ved ph.d. Christian Egander Skov

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på [www.grundtvigsværker.dk](http://www.grundtvigsværker.dk)

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2026

# Indledning til

## “6te October 1854”

ved Jens Lei Wendel-Hansen

### Indhold

- 1 Anledning
- 2 6te October 1854
- 3 Efterspil
- 4 Anvendt litteratur

## 1 Anledning

Digtet “6te October 1854” er skrevet i anledning af Frederik 7.'s fødselsdag som en kommentar til den aktuelle politiske situation.

Regeringen Ørsted havde den 26. juli 1854 udstedt en forfatningsforordning, der indskrænkede den danske Rigsdags beføjelser til kun at gælde indre danske anliggender og dermed ikke længere forsvarspolitikken, toldpolitikken, udenrigspolitikken og andre anliggender, der var fælles for Det Danske Monarki, den såkaldte helstat. Foruden at være udstedt uden om rigets kompetente forsamlinger var A.S. Ørsteds fællesforfatning også af et noget mere konservativt tilsnit end den danske Junigrundlov. Således skulle den dansk-tyske helstats nye parlament, Rigsrådet, bestå af 50 medlemmer, de 20 kongevalgte og de 30 valgte af rigets folkerepræsentationer, dvs. den danske Rigsdag, de slesvigske og holstenske stænderforsamlinger og det lauenborgske ridderskab. Rigsrådet var desuden, på nær på det finansielle område, kun rådgivende. Med andre ord havde Ørsted delvist genindført enevælden (Vammen 2011, s. 95 f.).

Udstedelsen mødte markant utilfredshed i både nationale og liberale kredse — nationale, fordi regeringen beskar den danske Junigrundlov til fordel for en helstatsforfatning, og liberale, fordi folkestyret med fællesforfatningen blev kraftigt beskåret. Denne modstand fik regeringen i særlig grad at føle ved Rigsdagens åbning

den 2. oktober 1854, hvor det af C.E. Bardenfleth udråbte leve for kongen blev mødt med stærk hyssen, mens J.C. Lindbergs leve for Grundloven blev mødt med kraftige bifald. Dermed var også kongen draget ind i diskussionen om hans regering (Neergaard 1892, s. 942 f.).

Blandt Folketingets medlemmer var også Grundtvig, der var blevet valgt ved et suppleringsvalg i Præstø-kredsen den 2. juni på et nationalt program. F.eks. havde han fem dage inden valget i *Fædrelandet* fået bragt stykket "Det Høinordiske Forbund" (1854), hvori han talte for nordisk enhed mod Tyskland og det konservative Rusland, som havde stået bag kravet efter Treårskrigen om at holde helstaten samlet og dermed havde været årsag til etableringen af en fællesforfatning for hele monarkiet (Grundtvig 1854; læs den [her](#)).

## 2 6te October 1854

Også "6te October 1854" blev bragt i den nationalliberale avis *Fædrelandet*, og Grundtvig slår nogle af de samme strenge an som i "Det Høinordiske Forbund". Han appellerer i første strofe til, at kongen ikke overhører folkestemmen, og knytter i anden strofe lydørheden over for folkestemmen til kongemagtens overlevelse.

I tredje strofe afviser han, at det er slavernes, dvs. russernes, beskyttelse, der skal holde kongemagten og dermed staten i live. Det skal derimod "fribaarne Dannemænd" (vers 4), som de har gjort det i tusind år.

I fjerde strofe fremfører Grundtvig for kongen, at folket, når det er skræmt af forholdene, kan glemme sin taknemmelighed over for regenten — den taknemmelighed, der holder kongen i ære.

Derfor opfordrer Grundtvig da også i femte strofe kongen til ikke at høre på sjofel tale (vers 1), der sår splid i befolkningen til fare for rigets og kongens bedste, for så i sjette strofe at opfordre kongen til at finde sin støtte i det folk, der i tidens løb har kæmpet for konge og frihed.

I syvende og sidste strofe beskriver Grundtvig det danske folk som det bedste til at huske fortidens store og gode gerninger og ønsker, at kongen må få den samme hyldest, som kong Skjold og hans efterkommere har fået.

## 3 Efterspil

Digtet "6te October 1854" afstedkom ingen større opmærksomhed, men blev dog bragt, foruden i *Fædrelandet* også i *Ribe Stifts-Tidende* og ugebladet *Dannebrog*, medlemsbladet for den Danske Forening, som Grundtvig selv var formand for (se tekstredigeringen).

Digtet er i samtiden med al sandsynlighed blevet set som et partsindlæg fra det, som den helstatskonservative avis *Flyve-Posten* på samme tidspunkt benævnte "Fractionen Hage-Ploug-Grundtvig", der foruden til Carl Ploug formodentlig henviser til både Alfred Hage og Hother Hage, der politisk og familiært stod Grundtvig nær (*Flyve-Posten* 1854, sp. [6]).

Grundtvig bidrog med sit digt yderligere til den utilfredshed, der fulgte med Ørsteds fællesforfatnings udstedelse, og bidrog som folketingsmand til øget kritik af regeringen. Som følge af denne modstand, udskrev Frederik 7. nyvalg til 1. december 1854, som blev en klar sejr til de liberale partier: de nationalliberale og Bondevennerne. Frederik 7. opgav på denne baggrund regeringen Ørsted og udnævnte en ny, delvis liberal, regering under ledelse af P.G. Bang. Den gennemførte den 2. oktober 1855 en fællesforfatning ad konstitutionel vej, hvor Rigsrådet fik besluttende myndighed og en sammensætning, der i højere grad kunne tilfredsstille de liberale kræfter (Knudsen 2020, bind 1, s. 154 f.; s. 164 f.).

## 4 Anvendt litteratur

- *Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1849* (1849). København.
- Grundtvig, N.F.S. (1854) "Det Høinordiske Forbund", i *Fædrelandet*, nr. 121, den 27. maj, s. 481. København.
- *Flyve-Posten* (1854) nr. 240, den 14. oktober. København.
- Knudsen, Tim (2020) *Statsministeren. Kampe om regeringsledelsen 1848-1901*. Bind 1. København.
- Neergaard, Niels (1892) *Under Junigrundloven*, bind 1. København.
- Vammen, Hans (2011) *Den tomme stat. Angst og ansvar i dansk politik 1848-1864*. København.